

Ліки зцілюють тіло, а книга – душу

Біблія

№ 6 (69)

2020

(червень)

ТЕРАПЕВТ

Видається з 1 жовтня 2014 року

*Бюлетень Наукової бібліотеки
Харківського національного медичного університету*

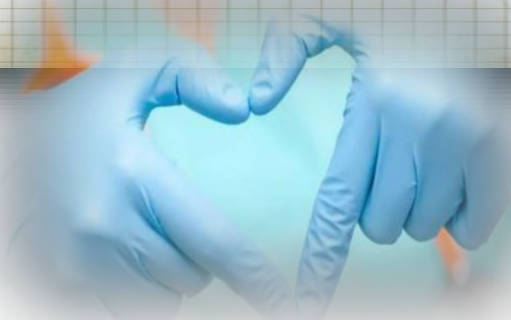

до Дня медичного працівника

Ліцарям у білих халатах присвячується...

«...Кажуть, для хірурга операційна – це не лише місце для реалізації його практичних здібностей. Це ще і храм для його душі, тут він по-справжньому живе, працює, переживає, отримує насолоду від результатів своєї роботи. Водночас – це велика відповідальність за довірене йому життя хворого. Коли в операційній є лише ти і хворий, то більш нічого в світі не існує...»

Латинський Д. За покликом серця : медичні новели. Ч. 1 : Через великі карі очі / Д. Латинський . – Біла Церква : Видавець Олександр Пшонківський, 2011. – 256 с. – [С. 13].

С. 6-8

Зміст

Наковій бібліотеці ХНМУ — 100 років

Рідкісні та цінні видання воєнних років:

Наукова робота ХМІ під час Другої світової війни

I. Киричок, Т. Костюкевич.....С. 3-5

Кладязь книжкової мудрості

Лицарям у білих халатах присвячується...

Р. Вороніна, В. Серпухова.....С. 6-8

Фундатори

Томас Вульф

Р. Вороніна.....С. 9-10

Харків медичний

Федір Мечиславович Опенховський

С. Кравченко, Л. Скрипченко.....С. 11

Читання зі смаком

«Звичайний» день акушера-гінеколога

Р. Вороніна.....С. 12-13

Хроніка подій

Робота Наукової бібліотеки у реальному та дистанційному режимах триває

.....С. 14

«Він Найкращий, бо Він – Тато!»
(до Дня батька 21 червня)

О. Борисова.....С. 15

Анонси подій,

Вітання з днем народження

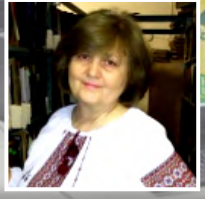
.....С. 16

Науковій бібліотеці ХНМУ – 100 років!

Ірина Киричок

Тетяна Костюкевич

Рідкісні та цінні видання воєнних років: Наукова робота ХМІ під час Другої світової війни

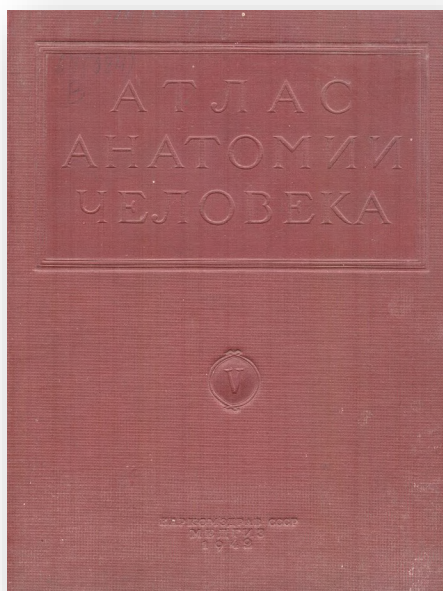
Продовжуючи тему війни в історії нашої бібліотеки, замислились про загальний героїзм, який охопив всі прошарки населення нашої країни. Не можливо бути готовим до війни, як і не можливо бути готовим до звірства, горя і поневірянь.

Документів, що розкривають діяльність двох харківських медичних інститутів у воєнні роки, період евакуації, окупаційний період 1941–1943 років в Харкові, в архіві ХНМУ залишилось вкрай мало, і практично усі вони – про 1-й ХМІ. Припускаємо, що документи 2-го ХМІ залишились в архівах Киргизького медичного інституту, з яким об'єднався виш, перебуваючи в евакуації у м. Фрунзе.

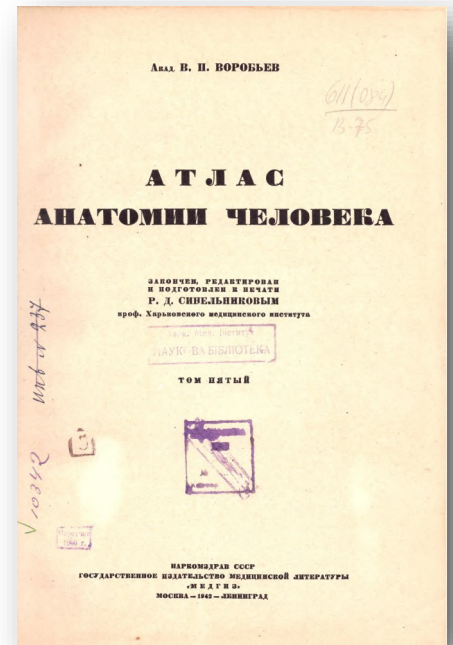
Читаючи сухі безпристрасні рядки архівних документів, низько схиляємо голову перед героїзмом всіх тих, хто вніс свою крапельку у всемогутню хвилю перемоги над загарбниками. Мужньо на всіх фронтах воювали медики – викладачі, студенти. Героїчно трималися й ті, хто залишившись в окупації, таємно лікував й рятував полонених бійців і мешканців Харкова від смерті та фашистського рабства, рятував та зберігав майно кафедр, анатомічного музею, бібліотеки нашого

вишу і вірив в близьку перемогу, адже були впевнені – ті, хто на передньому краї, їх не підведуть.

Символічним стає завершення роботи над виданням і виходу з друку у 1942 році останнього, 5-го тому першого вітчизняного атласу анатомії людини. На жаль, свою фундаментальну працю Воробйов В.П. не встиг завершити за життя, її довелося закінчувати наступнику й учню вченого – професору Р.Д. Синельникову. Саме він очолив колектив молодих вчених і помічників та зберіг ті принципи установки, які заклав в основу цього видання його вчитель. Мужньо, повністю присвятивши себе майбутній перемозі,

Воробйов В.П. (1942 р.)

Воробйов В.П. (1942 р.)

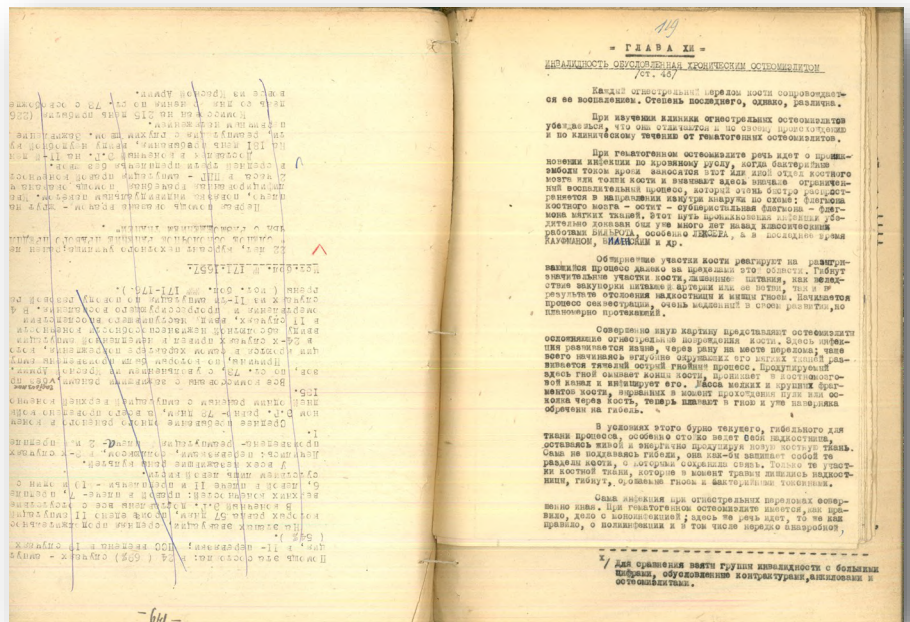
працювали наші викладачі й студенти в евакуації. Не зважаючи на важкі умови, наукова діяльність не припинялась. Навчальний процес та чергування у шпиталях не виключали наукові дослідження. Вивчали питання військово-польової хірургії та військової гігієни, на шпитальних прикладах досліджували ранові процеси, хірургічні інфекції.

Вченими медінституту під керівництвом завідуючого кафебри патологічної анатомії проф. А.І. Струкова разом із співробітниками Обласного відділу охорони здоров'я м. Чкалова виконано

масштабне комплексне дослідження в області захворювання аліментарної алейкії (некротичної септичної ангіни). Як результат, виявлена етіологія, патогенез, описана клініка і патологічна анатомія цього захворювання. Матеріали досліджень опрацьовані, їх результати лягли в основу збірника наукових праць «Материалы по септической ангине : Труды I Харьковского мед. ин-та и Чкаловского ин-та эпидемиологии и микробиологии. – Чкалов, 1944. – 243 с.». Перший збірник надрукований у типографії видавництва «Чкаловская коммуна» накладом 700 примірників з грифом «Для службового користування», містить 12 наукових статей і 40 таблиць, що узагальнюють результати досліджень. В наказі по 1-му ХМІ, який на той час знаходився в евакуації у Чкалові, повідомляється, що «...весь тираж Медінституту надходить в бібліотеку Медінституту. Завідуючому бібліотекою т. Ловлі розіслати від інституту збірник по адресам по даному списку безкоштовно...».

В евакуації продовжувала працювати Рада професорів. За 1941-1945 роки було підготовлено 11 докторів та 55 кандидатів наук. Тож, до повернення з евакуації до Харкова 1-й ХМІ вже мав значну кількість закінчених робіт. Їх характерною ознакою являється багатопроблемність і багатотемність. Але чим ближче перемога, тим актуальнішими стають теми відновлювальної терапії та ліквідації збитку здоров'ю людей, що принесла з собою війна.

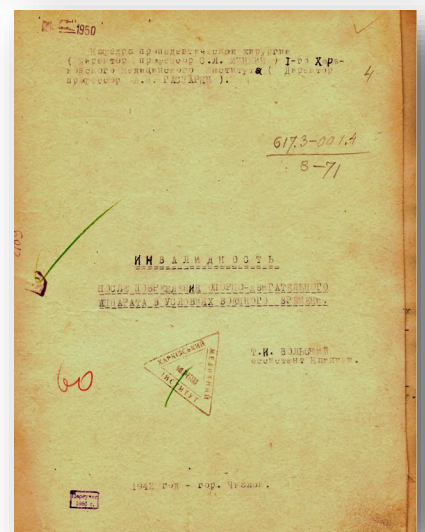
На початку 1944 року 1-й ХМІ повертається до Харкова. Не зважаючи на розруху, за кілька тижнів налагоджено навчальний процес. За короткий час підготовлено близько 200 наукових робіт, які були розміщені у збірках «Труды Харьковского медицинского института», а також друкувалися в спеціалізованих журналах.

Вольський Т.І. (Чкалов, 1942 р.)

У фонді рідкісних та цінних видань Наукової бібліотеки ХНМУ зберігаються дисертаційні роботи, захищені під час війни. Частина цих досліджень розпочата ще у мирний період, більшість же наукових робіт – результат досліджень у воєнні роки. Серед них: «Манбург Е.М. Материалы к этиологии, патогенезу и клинике крупозной пневмонии (в 2 частях)» (Харків-Чкалов, 1942), «Бургсдорф М.В. О некоторых закономерностях течения митрального порока сердца» (Чкалов, 1943), «Цитрицкий Е.Р. Огнестрельные интрацеребральные абсцессы (клиника, диагностика и терапия)» (Чкалов, 1944), «Федоровский А.Н. Сифилис: руководство для врачей и студентов медицинских институтов» (Харків-Чкалов, 1941-1944), «Чибукмахер Н.Б. Материалы к хирургическому лечению огнестрельных повреждений периферических нервов» (Харків, 1945), «Киселев А.Г. Хронические огнестрельные эмпиемы плевры» (Харків, 1945) та ін. Часто автори цих дисертацій були лікарями-хірургами у спеціалізованих польових пересувних шпиталях, через руки яких пройшли тисячі пораниених воїнів діючої армії.

Нашу увагу привернуло оформлення дисертації асистента кафед-

Вольський Т.І. (Чкалов, 1942 р.)

ри пропедевтичної хірургії 1-го ХМІ Т.І. Вольського «Инвалидность после повреждения опорно-двигательного аппарата в условиях военного времени», захищеної у Чкалові в 1942 році. Вона надрукована на оборотах вже використаних документів, листках навіть різного формату, з багатьма дописами й правками, зробленими чорнилами від руки, адже на передрук бракувало паперу. То були скрутні часи евакуації, не вистачало навіть самого необхідного – їжі, одягу, пального. Але попри усі труднощі, наукова робота продовжувалась – необхідно було узагальнити й розповсюдити цінний досвід науково-практичних досліджень у перші роки війни.

Дисертації воєнних років захищені на базі ХМІ, що зберігаються

у фонді нашої бібліотеки, написані як науковцями ХМІ, так й інших установ, що захищали свої роботи на базі ХМІ. Вчені медінституту разом із здобувачами й докторантами проводили велику роботу над дослідженнями. У передмові до своєї докторської дисертації М.В. Бургсдорф зазначив суттєвий внесок професорів ХМІ у проведенні клінічної частини його роботи і написав в кінці щирі слова подяки: «...Считаю своим приятным долгом выразить искреннюю признательность профессорам Е.А. Черникову, С.Я. Штейнбергу и А.И. Струкову за ценные указания и помощь в работе...».

Після перемоги над нацизмом наукові дослідження у ХМІ поступово повертаються до актуальних питань мирного життя. Відрізняється й вигляд самих дисертацій: краща палітурка, художнє оформлення, папір, друк. Серед них: «Алексенцева Э.С. Колебания

уровня сахара крови в норме и при различных воздействиях» (Харків, 1946), «Матвеева В.Ф. Материалы к клинико-морфологическому изучению фибромиомы в сочетании с беременностью» (Харків, 1946) та ін.

Проте великий досвід роботи та наукові дослідження, напрацьовані під час війни, покладено в основу дисертацій, захищених вже у перші післявоєнні роки, серед яких: «Долгин П.И. Опыт организации лечения раненых в специализированном хирургическом полевом подвижном госпитале в условиях наступательных армейских операций» (Харків, 1946), «Макаревич-Гальперин Л.М. Данные о химическом составе сердца при изменении его функций» (Харків, 1946) та ін. На першій сторінці своєї дисертації Л.М. Макаревич-Гальперин написав присвяту: «Светлой памяти погибших на фронтах Великой

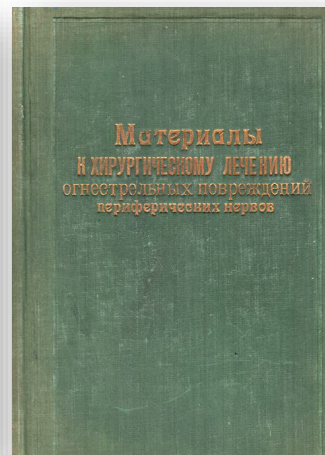
Отечественной войны, посвящаю свой труд».

Ціною великих людських втрат закінчено Другу світову війну. Швидкими темпами відновлювався інститут, зміцнюючи та розширюючи базу для нових наукових досліджень.

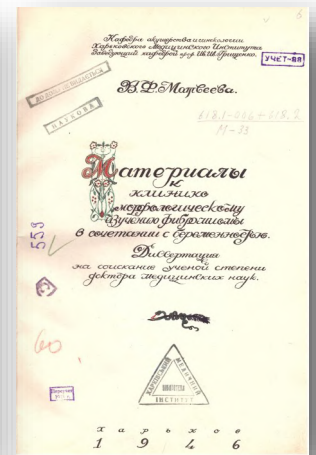
Подолавши усі складнощі переїздів бібліотеки, багаторічне використання її фонду, в ньому і нині зберігаються друковані пам'ятки колосальної роботи вчених нашого вишу у роки Другої світової та великий внесок у перемогу над нацизмом. Знаючи історію та умови, в яких проводились наукові дослідження, відчуваєш велику повагу й подяку нашим вченим. Ціна перемоги дуже висока. Уроки пам'яті нагадують про те, що людині по силам подолати будь-які труднощі. Нам є з кого брати приклад!

Дисертації, написані у воєнні роки (1941-1945)

Чибукмахер Н.Б. (Харків, 1945 р.)

Матвеева В.Ф. (Харків, 1946 р.)

Література:

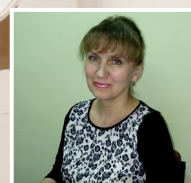
1. Воробьев В. П. Атлас анатомии человека: в 5-ти т. Т. 5 / В. П. Воробьев ; закончен, ред. и подгот. к печати проф. Р. Д. Синельниковым. – Москва ; Ленинград : МЕДГИЗ, 1942. – 487 с.
2. Історія Харківського державного медичного університету. 200 років (1805–2005) / за ред. акад. А. Я. Циганенка. – Харків: ВПЦ «Контраст», 2005. – 725 с.
3. Ляшенко И. Э. Научное обоснование административных мероприятий по ликвидации «септической ангины» в Оренбуржье / И. Э. Ляшенко // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2017. – № 5. – С. 70–73.
4. Очерки истории Харьковского медицинского института / редкол.: В. А. Задорожный, Б. В. Алешин, В. А. Белоусов [и др.]. – 293 с.
5. Сборник научных работ (К 150-летию института) / Харьк. гос. мед. ин-т; Лечеб., педиатр., сен.-гиг. и воен.-мед. ф-ты. – Харьков : ХГМИ, 1955. – 400 с.
6. Труды Харьковского медицинского института. Т. I /отв. ред. доц. Р. И. Шарлай. – Киев; Харьков : ГОСМЕДИЗДАТ УССР, 1946. – 426 с.

Кладязь книжкової мудрості

до Дня медичного працівника

Регіна Вороніна

Валентина Серпухова

Ліцарям у білих халатах присвячується...

Вони ведуть свій бій кожного дня... Не за нові території, не за матеріальні цінності, а за порятунок тих людей, які у цю саму мить не виживуть без їх кваліфікованої допомоги! Професія лікаря – це не лише прийом пацієнта, купа призначених аналізів, медикаментозне лікування, ні! Це щохвилинна відповідальність за наступні днини стражденного – скільки їх буде та у якому стані пацієнт їх проведе...

Випробування на міцність щомиті! Ще одна цікавина: лікарі дуже сумніваються у собі, коли не мають однозначної відповіді про наступний крок у збереженні здоров'я і життя людини, хоч і намагаються «тримати лице» перед хворим та його близькими. Однак це не привід у чомусь звинувачувати медичних працівників, нізащо! Нам слід згадати, що вони, як і ми, теж особистості, зі своїми власни-

ми почуттями й внутрішніми дилемами. Медикам притаманні глибинні та емоційні роздуми про сенс своєї діяльності, етичні проблеми роботи та важливість психологічного стану хворого. Представники цієї вкрай важкої і водночас благородної професії здатні змусити навіть найбільших скептиків переглянути свої погляди. Думки лікарів – це джерело невичерпного натхнення! І ось деякі з них...

«...Есть еще одна «профессия сердца» – врачебная. Короток век у хирургов: огромная трата ресурсов души. Вместе с больными «умирает» хирург. Писатель или художник, набросав неудачный рисунок словом, кистью, перечеркивает его либо бросает в корзину. Больного не «бросишь в корзину». Хирург не имеет права плохо «рисовать»: в руках у него опасная «кисть» – скальпель...»

Бейлин П. Поговори со мной, доктор: эссе, повести / П. Бейлин. – Киев : Радянський письменник, 1980. – 336 с. – [С. 64].

«...– Есть две разновидности врачей. Доктора и целители. – Допустим. И как вы их различаете? – По отношению к боли. Во Франции лишь в конце девяностых министр здравоохранения предложил сделать обучение по обращению с болью обязательным во всех медицинских учебных заведениях страны. Прежде об этом никто не думал. Никто не думал, как важно обучать этому студентов. Задача врачей заключалась не в том, чтобы ухаживать за пациентами и ограждать их от страданий. Это делали медсестры, а врачи лишь ставили диагнозы. – Играли в доктора... – Вот именно...»

Винклер М. Женский хор / М. Винклер. – Москва : Рипол классик, 2013. – 448 с. – [С. 182].

«...Одна дуже розумна консультантка каже своїм практикантам, що на той час, як кожен із них вийде на пенсію, набереться цілий автобус дітей, що померли чи дістали церебральний параліч, і на цьому автобусі збоку буде їхнє ім'я. Їм випаде безліч «несприятливих наслідків», як кажуть лікарською мовою, тож, за словами консультантки, якщо стажери до цього не готові, вони обрали не той фах...»

Кей А. Буде боляче. Таємні щоденники лікаря-ординатора / А. Кей ; пер. з англ. А. Лапіна. – Харків : Віват, 2020. – 256 с. – [С. 247-248]. – (Біографії та мемуари).

«...З-поміж усіх очікувано «смішних» реплік пацієнтів на мою адресу пролунала одна навдивовижку кмітлива. Пацієнтка зауважила: «Цікаво, що ніхто навіть думки не припускає, що лікарі теж можуть хворіти». Це так і є, а вся правда, як мені здається, полягає в тому, що пацієнти взагалі не вважають лікарів за людей. Саме тому вони так охоче скаржаться, якщо ми припускаємося помилки або дратуємося... Пацієнти не хочуть вважати медицину за фах, навчатися якого міг би будь-хто на планеті; для них це не та професія, що її міг би обрати їхній кузен, який досі дихає ротом, бо через ніс не навчився...»

Кей А. Буде боляче. Таємні щоденники лікаря-ординатора / А. Кей ; пер. з англ. А. Лапіна. – Харків : Віват, 2020. – 256 с. – [С. 226]. – (Біографії та мемуари).

«...Хай там як, а медсестра з психіатрії повинна завжди бути спокійною. Ця пацієнтка дуже збуджена, вона б'є кулаками повітря, а медсестра сидить біля неї на підлозі й розмовляє з нею м'яким, тихим голосом. Мені цікаво, скільки годин вона так просидить, витримуючи атаки, удари ногами й руками... Медсестра, яка сидить на підлозі, не повідомить про те, скільки годин її сьогодні били. Вона сидітиме біля пацієнтки, намагаючись її заспокоїти, і знехтує тими кількома синцями...»

Вотсон К. Мовою добра: історії догляду і прощення / К. Вотсон. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2018. – 319 с. – [С. 41].

«...Трапляються з хірургами й майже містичні історії, коли кулі, які було добре видно на рентгені, не знаходили на місці, зробивши розріз. Зазвичай це означало, що її понесло з кровотоком і вона застрягла в іншому місці. Сторонні предмети можуть пересуватися в організмі на неочікуваній відстані: в одному особливо драматичному випадку двоє британських хірургів майже марафонським темпом переслідували зазубрений осколок снаряда, який мігрував тілом молодого солдата. Він влучив у вену на грудях, але потім почав зловісно рухатися до серця, де хірурги змогли на короткий час упіймати його, але не встигли видалити, як осколок затягло до серцевих камер. Зрештою шмат металу потрапив аж до розташованої за сечовим міхуром артерії. Звідси його й видалили...»

Морріс Т. За покликом серця : нотатки про кардіохірургію в 11 операціях / Т. Морріс ; пер. з англ. А. Дученко. – Київ : Форс Україна, 2019. – 512 с. – [С. 41].

«...Коли інтервенційні кардіологи й хірурги розмірковують про майбутнє своєї професії, контраст між їхніми поглядами дивує. Кардіологи сповнені ентузіазму й дають волю уяві, описуючи, як можуть розвинутися катетерні втручання в найближчі роки. Хірургам же сказати особливо нічого, та й ентузіазму в них поменше. Багато хто погоджується з тим, що можливостей для інновацій майже не залишилось. Напрацьований набір операцій для лікування всіх найпоширеніших захворювань серця. Більшість із них є такими ефективними, що потреби розробляти нові немає. Зусилля натомість зосереджені на вдосконаленні наявних методів, зниженні смертності й частоти ускладнень...»

Морріс Т. За покликом серця : нотатки про кардіохірургію в 11 операціях / Т. Морріс ; пер. з англ. А. Дученко. – Київ : Форс Україна, 2019. – 512 с. – [С. 442].

«...Остается самый младший член коллектива, чтобы зашить грудную клетку. Сегодня этот человек – я. Мне протягивают большую загнутую иглу, и я остаюсь один на один с девушкой, которая час назад веселилась на вечеринке...»

В ажиотаже реанимационных мероприятий подобные вещи воспринимаешь отстраненно, сосредоточившись на деле, и не думаешь о том, как это ужасно. Младшему в бригаде есть чем заняться – пусть даже ты просто смотришь, учишься, запоминаешь. С этого начинается подготовка к тому моменту, когда ты сам возьмешь в руки скальпель и должен будешь принять решение. ...глядя на то, как искусно и решительно действует врач, невольно ловишь себя на мысли: кардиохирургия сродни священнодействию, она похожа на древнее искусство, шлифовавшееся многие столетия. И в самом деле, потребовалась вся многовековая история медицины, чтобы хирурги научились вот так уверенно вскрывать грудную клетку и проводить операции на сердце...»

Фонг К. Extremes. На пределе. Границы возможностей человеческого организма / К. Фонг ; пер. с англ. Е. Мигуновой. – Москва : Синдбад, 2016. – 384 с. : ил. – [С. 101-102].

«...Кажуть, для хірурга операційна – це не лише місце для реалізації його практичних здібностей. Це ще і храм для його душі, тут він по-справжньому живе, працює, переживає, отримує насолоду від результатів своєї роботи. Водночас – це велика відповідальність за довірене йому життя хворого. Коли в операційній є лише ти і хворий, то більш нічого в світі не існує...»

Латинський Д. За покликом серця : медичні новели. Ч. 1 : Через великі карі очі / Д. Латинський . – Біла Церква : Видавець Олександр Пшонківський, 2011. – 256 с. – [С. 13].

«...Однажды в самый разгар операции раздался сигнал воздушной тревоги. Но разве отойдешь от раненого! И мы продолжали работать... Сначала послышался лихорадочный перестук зениток, затем нарастающий рев авиационных двигателей, вой крупных бомб и взрывы. Падают, проклятые, рядом и – все ближе! Вдруг одна взорвалась прямо на улице Салтыкова-Щедрина, метрах в двухстах от операционной: осколки стекол и щепки от рам со свистом полетели в нас и на лежащего на столе раненого. Мы невольно склонились над ним, закрывая операционное поле от смерча из дробленого стекла и кирпичной пыли. И тут же, через минуту, другой взрыв: комната закачалась, как корабль на волнах. Весь многоэтажный угол и вся наружная стена операционной кафедры неотложной хирургии, что находилась в соседнем крыле нашего здания, отвалились, и операционная предстала перед нашими пораженными взорами как бы в разрезе, с выходом прямо на улицу.....»

Углов Ф. Г. Сердце хирурга / Ф. Г. Углов. – Москва : АСТ, 2012. – 467 с. – [С. 202]. – (Медицинский бестселлер).

«...Все делается почти автоматически. Видишь операционное поле, легкое, в голове есть план с разными вариантами, и он выполняется этап за этапом простыми привычными движениями. Управление руками – это и есть мысли при операции. Движение, взгляд, мгновенная оценка результата, замыкание нового движения. Весь мир выключен. Можно простоять шесть часов и не почувствовать, что есть ноги. Конечно, когда трудно. Если просто – то обычная работа... Сейчас трудно...»

Амосов Н. Мысли и сердце : повесть / Н. Амосов. – Киев : Радянський письменник, 1965. – 226 с. – [С. 26-27].

Регіна Вороніна

Томас Вульф – засновник нової журналістики

(до Дня журналіста в Україні)

Сучасна журналістика має багато жанрів – від простого інформаційного повідомлення до серйозного розслідування. пройшла безліч коректив та певних ґрунтовних перетворень, що дозволило їй стати тією сферою діяльності, яка увійшла у повсякденне життя кожної людини! Особисто я пишу статті різних жанрів приблизно п'ять років, міксую елементи подачі інформації, ставлю перед собою завдання розкрити сюжет з різних аспектів. В мене навіть з'явився свій авторський стиль, підхід по підготовки матеріалу, уточнення деталей для аналізу сучасного стану описуваного об'єкта та ін. Однак я давно вже ставлю сама собі питання: чи завжди журналістика була такою? Чи писали журналісти й репортери лише про події тут і зараз і чому вони були вимушені писати за певними загальноприйнятими шаблонами складання інформаційного повідомлення? Що ж, все виявилось просто – необхідно було звернутись до історії цієї галузі людської діяльності!

Переломним моментом для журналістики став період 1960-1980 рр. Один молодий журналіст, виконуючи завдання головного редактора зі створення серії репортажів про культуру форсованих автомобілей, не зміг зібрати увесь об'ємний матеріал в єдиний і послідовний текст. Не обійшовся без емоційних приписів, що не

були канонічними для тогочасного інформаційного повідомлення цього жанру. Як ви здогадалися, це був новатор й основоположник нової журналістики Томас Кеннерлі Вульф-молодший!

Майбутній талановитий журналіст й письменник народився 2 березня 1930 року у Річмонді (Вірджинія, США). Ще в дитинстві Том мріяв стати професійним письменником: у віці 9-ти років він намагався написати біографію Наполеона I, проте у підсумку написав і проілюстрував роботу, присвячену Вольфгангу Амадею Моцарту. Закінчив Університет Вашингтона і Лі, під час навчання був співзасновником журналу Shenandoah. Томас Вульф продовжив своє професійне навчання та у 1957 році отримав докторський ступінь за фахом «Американістика» в Ельському університеті.

Вже у 1962 року молодий журналіст переїжджає до Нью-Йорка та працює у газеті New York Herald Tribune, однак один історичний факт міг звести нанівець усі його успіхи – стрімко набрав обертів Нью-йоркський газетний страйк. Доленосним для Томаса Вульфа стало завдання від головного редактора журналу Esquire Байрона Доубелла. Це не тільки розкрило увесь потенціал молодого журналіста, а й наочно продемонструвало, як же це – писати просто креативні статті! Візит журналіста до Каліфорнії та серія репортажів

Томас Вульф

про автомобілі стали початком існування нової журналістики! А особисто для автора – основою для публікації книги «Цукеркорозмальована апельсиннопелюсткова обтічна крихітка» у 1965 році, яка подарувала своєму творцю відомість на століття вперед.

Що ж це таке «нова журналістика»? За словами самого Томаса Вульфа: «...було відкриття того факту, що в документалістиці, в журналістиці можна використовувати будь-які літературні прийоми (від традиційних діалогізмів есеїстики до потоків свідомості), застосовувати їх одночасно або в дещо стислому контексті, мотивуючи читача не тільки інтелектуально, а й емоційно...». У вузьких професійних колах наголошують, що авторство терміну «нова журналістика» не встановлено, хоча сам ідеолог і практик на пряму Томас Вульф у своїй роботі «Антології

Томас Вульф

«... новітньої журналістики» вказує на Піта Хемілла. За словами Вульфа, в 1965 році Хемілл вирішив написати статтю під назвою «Нова журналістика», присвячену творчості Джиммі Бреслін і Гея Таліза, однак вона так і не була опублікована.

Головним здобутком Т. Вульфа було те, що він не боявся експериментувати зі стилем, вільно переходячи від описів з позиції оповідача до оповідання від імені героїв. Використовував лексику з розмовними виразами, доповнюючи власними, які могли зрозуміти або його постійні читачі, або близьке коло його знайомих – такі ці вирази були специфічні! Цей талановитий журналіст й письменник свідомо перетво-

рив нову журналістику в інструмент пародії і соціальної критики, відкинувши усі правила об'єктивної описовості, стилістичної простоти, дистанційованості від описуваного, що кардинально відрізнялось від правил благопристойної журналістики.

Вульф створив новий вид соціального репортажу, що підштовхнуло журналістику до нового етапу її розвитку. В його манері написання поєднувалися гармонічно висока ерудованість і старомодний стиль, які стали основою для опису портрету нової культури 1960-тих років, активностей на підтримку соціальної справедливості тощо.

Ще однією відмінною рисою, яка вносила шарм в образ Томаса Вульфа як екстравагантного письменника й журналіста — білий костюм, символ джентельмена з півдня. На всіх світлинах, починаючи з 1962 року, він з'являється у капелюсі та вишуканому костюмі! Яскрава особистість журналіста надихнула його друга-художника Еверетта Кінслера на написання портрету (2002 рік), який був переданий дружиною Вульфа Шейлою в дар до Національної портретної галереї. Саме в образі джентельмена з півдня у білому піджаку Вульф з'являвся у вісімнадцятому сезоні популярного серіалу *The Simpsons*. Що саме найцікавіше, за тверджен-

ням самого журналіста — це було єдине шоу, яке він переглядав на тогочасному телебаченні!

Томас Вульф став тим, хто вирішив одне із головних завдань комунікації – інформування читачів та представників суспільства у форматі захоплюючої розповіді, яку хочеться перечитувати не один раз! Розповіді без великої кількості суто фактів й статистичних даних, характерних для інформаційної журналістики, без офіційності, притаманному промовам і доповідям. Лише неординарний підхід до канонів журналістики з використанням літературних технік, в першу чергу, есеїстики й белетристики. Він розширив традиційні рамки журналістики: виявилось, що в ній можна використовувати і весь арсенал нехудожньої прози белетристів – від звичайних діалогів до потоку свідомості та застосовувати ці різні прийоми одночасно або один за іншим, щоб запалити читача й змусити його замислитися!

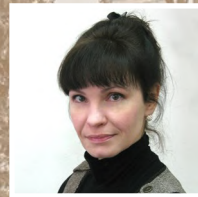
Використані джерела:

1. Новая журналистика [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://cutt.ly/borq4We>
2. Несмелова О. О. Новый журнализм [Электронный ресурс] : теоретические принципы и их художественное воплощение / О. О. Несмелова, Ж. Г. Коновалова // Ученые записки Казанского университета. Серия Гуманитарные науки. – 2011. – Т. 153, кн. 2. – С. 245–259. – Режим доступа : <https://cutt.ly/2oravba>
3. Новоселова М. Е. Новый журнализм : от истоков до наших дней / М. Е. Новоселова // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – 2017. – № 10, ч. 1. – С. 45–51. – Режим доступа : <https://cutt.ly/2orfWql>
4. Вульф Том. Новая журналистика [Электронный ресурс] : [лекция]. – Режим доступа : <http://dedovkgu.narod.ru/bib/vulf.htm>

Світлана Кравченко

Лариса Скрипченко

Федір Мечиславович Опенховський

В медичній термінології існує багато епонімів – симптомів та синдромів за прізвищами лікарів, які описали їх вперше або найбільш повно. Ціла низка відомих вчених-медиків, які дали назви деяким симптомам і синдромам та зробили вагомий внесок у розвиток медичної науки, працювали в Харківському національному медичному університеті (ХНМУ).

Федір Мечиславович Опенховський (1853–1914) народився у м. Люблін в багатій дворянській родині. У 1876 р. закінчив медичний факультет Київського університету зі званням лікаря та працював деякий час у Київському клінічному військовому шпиталі [1]. Свою медичну освіту Ф. Опенховський завершив у кращих клініках Західної Європи. У 1893 р. Опенховського призначено позаштатним ординарним професором кафедри госпітальної терапевтичної клініки Імпе-

раторського Харківського університету. З 1895 р. він продовжив працювати на посаді вже штатного ординарного професора цієї кафедри, а згодом стає директором факультетської терапевтичної клініки (1903–1914) [1]. Наукові дослідження Ф. Опенховського присвячені клінічній фізіології, фармакології, експериментальній патології. Вчений першим у Харкові поставив діагноз стенозу правої коронарної артерії при житті хворого. Вивчав ефективність призначення препаратів дигіталісу при коронарній недостатності та описав його несприятливий ефект. У 1909 р. на I з'їзді російських терапевтів вчений виступив з доповіддю «До діагностики локалізації круглої виразки шлунку», в якій довів зв'язок між локалізацією виразки шлунку і больових точок навколо хребта [2]. Після цієї доповіді у вітчизняній і світовій літературі з'явився термін

Фотогр. А. М. Іванецький, Харків.

Федір Мечиславович Опенховський
(1853–1914)

«симптом Опенховського» – біль при надавлюванні на область остистих відростків VII-X грудних хребців при виразці шлунку [3].

Використані джерела:

1. Кононенко І., Жур М. Тайни старих фотографій (О профессоре медицинского факультета Харьковского университета Ф. М. Опенховском) // Харків і Польща: люди і події: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 12 листопада 2005 р. / Генеральне консульство Республіки Польща в Харкові, Польський Дім у Харкові. – Харків : Майдан, 2006. – С. 93–103.
2. Перцева Ж. Н. Храним память о великом ученом // Медичний університет. – 2013. – № 1/2. – С. 10.
3. Кононов І. Н., Чалый М. В., Коваленко А. Н. Основные симптомы и синдромы при заболеваниях органов пищеварения // Гастроентерология. – 2016. – № 2. – С. 65-70.

«Звичайний» день акушера-гінеколога

Адам Кей

Більшість людей, які не причетні до медичної сфери, вважають, що лікарі мають небагато клопіт на роботі: походити у білому халаті, попитати пацієнтів (найчастіше взагалі незрозумілі й нелогічні запитання поставити), можливо щось там записати у журнал... У результаті виписати

кupu рецептів, а ще краще – перенаправити до інших спеціалістів. Якби все це було так просто, як здається на перший погляд! Бути лікарем – це позанормово рятувати життя людей – дітей, дорослих, літніх, віддаючи при цьому частку своєї душі!

Так, у практиці лікаря є велика доля часу для спілкування з пацієнтами. Треба досконало вивчити стан хворого, вчасно побачити важливі зміни організму. Іноді визнати, що лише один терапевт не зарадить – ось об'єктивні причини певних дій лікарів! Однак мова зараз не про це.

Найперший спеціаліст, хто бачить людину навіть раніше її батьків – це акушер-гінеколог. Від професіоналізму і досвіду саме

цього фахівця залежить подальше здоров'я і дитини, і матері: чи можливо буде уникнути ускладнень пологів, як почуватиметься молода матуся і новонароджений після них. І таких випадків лише за день може бути безліч – природні пологи, кесарів розтин, пологи із ускладненнями... Та ні за що жоден акушер-гінеколог не полишить свого робочого місця, коли саме він та його практичні навички необхідні негайно! Яскравим прикладом таких «буденних справ» є щоденник британського письменника, лікаря за освітою, Адама Кея, де докладно описано, який же він – цей звичайний робочий день у пологовому відділенні!

Кей А. Буде боляче. Таємні щоденники лікаря-ординатора / Адам Кей ; пер. з англ. А. Лапіна. – Харків : Віват, 2020. – 256 с. – (Біографії та мемуари).

Уривок з твору:

...Неділя, 17 жовтня 2010 року

Пізньої ночі лунає екстрений сигнал – плечова дисточія¹.

Немовля однозначно велике; воно так сильно притиснуте до промежини матері, що має ви-

гляд, наче в нього чотири підборіддя. Акушерка досвідчена, знаю, що вона вже перепробувала все, що в таких випадках рекомендується. Нема сенсу вдавати перед пацієнткою, що ситуація

несерйозна, але поки що вона поводить себе просто ідеально – зберігає спокій і виконує все, що її просять.

Катетером випорожняю сечовий міхур, ставлю її на ноги в по-

зицію Мак-Робертса й тисну на надлобкову ділянку. Такої складної плечової дистоції в моїй практиці ще не було. Ніякого ходу: дитина не рухається. Прошу старшу акушерку перевірити, чи в лікарні часом нема консультантів-акушерів. Далі пробую маневр Вуда: нічого не виходить. Намагаюся витягнути задню ручку, але й цього зробити не можу. Перевертаю пацієнтку в колінно-ліктвову позицію та знову пробую всі маневри. Прошу акушерку з'єднати мене з консультантом телефоном. Час тривання дистоції наближається до п'яти хвилин, тому треба мерщій діяти, інакше дитина не виживе.

На мою думку, в мене є три варіанти, до яких вдаються, коли все інше не спрацьовує. Перший – маневр Заванеллі: треба захнути голівку дитини в лоно матері та зробити екстрений кесарів розтин. Сам я з таким варіантом ніколи не стикався, та впевнений, що впораюся. При цьому майже не сумніваюся, що поки ми діставатимемо дитини в операційній, вона помре.

Другий варіант – навмисне зламати немовляті ключицю, щоб воно пройшло. Цього в моїй практиці теж ніколи не було, і я, власне, не дуже тямлю, як це зробити – це сумно – звісно складна процедура навіть для набагато вправніших рук, аніж мої.

Третій варіант – виконати симфізіотомію, себто розпилити лобкову кістку матері, щоб розширити отвір. Знову-таки, ніколи не бачив, як це робиться, але певен, що легко впораюся, і це буде най-

швидший спосіб дістати дитину. Інформую консультантку телефоном про те, що збираюся зробити, вона перевіряє, що я зробив до цього, і переконується, що я розумію техніку виконання операції. Вона зараз уже їде з дому на роботу, але ми обоє розуміємо, що до її приїзду все вже закінчиться – добре чи погано.

У гіршій ситуації як лікар я ще ніколи не був: я збираюся зламати таз пацієнтки, причому для дитини вже може бути запізно. Перш ніж різати жінку скальпелем, востаннє пробую витягнути задню ручку немовляти. Усі маневри та зміни позиції призвели до якогось ворущіння – з'явилась ручка, а за нею – дуже кволе немовля, якого акушерка передала педіатрам. Чекаючи на його перший крик, який може й не залунати, згадую, що колись читав у підручниках: успішні пологи при плечовій дистоції досягаються коштом «великої сили м'язів або запаморочливого жонгливання». Тепер прекрасно розумію, що хотів сказати автор. Немовля плаче. Алілуя. В акушерки сльози на очах. Нам треба почекати, щоб дізнатися, чи немає в дитини паралічу Ерба², але педіатр шепоче мені на вухо, що обидві ручки начебто працюють нормально.

Бачу, що завдав матері розриви третього ступеня: робота не ідеальна, але це незначна побічна шкода, якщо зважити на всі обставини. Прошу акушерку підготувати породіллю до операції – це дасть мені двадцять хвилин, щоб заповнити документи про результат пологів і випити чашку

чаю. Приходить мій старший інтерн:

– Ви не могли б, будь ласка, зробити вакуум-екстракцію в сусідній палаті?...

¹ Плечова дистоція – це одне з найстрашніших випробувань для акушера-гінеколога: голівка немовля з'являється, але плечі застрягають. Поки зберігається такий стан справ, мозок малюка не отримує кисню, тож маємо бомбу уповільненої дії: кілька хвилин – мозок неминуче пошкодиться. Ми всі регулярно тренуємося, щоб знати, як діяти саме в такій ситуації. У нас на несвідомому рівні зберігається цілий арсенал мнемонічних прийомів та фізичних маневрів, які можуть стати нам у пригоді: тиск на надлобкову ділянку, маневр Мак-Робертса (згинання ніг пацієнтки в колінах із сильним притискуванням їх до живота), поворот за Вудом (повертання немовляти за плечі), витягання задньої ручки.

² Параліч Ерба – це пошкодження нервових волокон плечового сплетіння через розтягування шії під час таких маніпуляцій.

Хроніка подій

РОБОТА НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ У РЕАЛЬНОМУ ТА ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМАХ ТРИВАЄ

Наше головне завдання на сьогодні – здійснювати інформаційну підтримку студентів та викладачів в навчальному та науковому процесах.

Ми змогли наші послуги максимально повно перенести в онлайн. Інформація про це розміщена на нашому веб-сайті, на центральному банері "[Дистанційні послуги Наукової бібліотеки](#)",

поширена через соціальні мережі, зроблені розсилки е-поштою так, щоб максимальна кількість наших користувачів про це була проінформована.

Карантин триває... Проте бібліотека відкриває свої двері для фізичного доступу користувачів. З дотриманням всіх санітарних норм співробітники приймають літературу від випускників, під-

писують обхідні листи. Книги після прочитання теж проходять обсервацію в спеціально відведеному місці.

Робота бібліотеки у реальному та дистанційному режимах триває! Саме поєднання таких форм обслуговування користувачів є сьогоднішніми реаліями роботи Наукової бібліотеки ХНМУ.

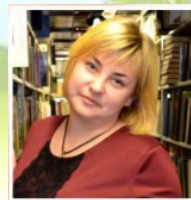

ВІН НАЙКРАЩИЙ, БО ВІН – ТАТО! (до Дня батька 21 червня)

*Один батько важить більше,
ніж сто вчителів.*

Джордж Герберт

Оксана Борисова

Тато... Коротеньке слово, але який глибокий у нього зміст...

Мабуть, кожен мріє успадкувати від свого татка найкращі риси: силу, розум, красу, сміливість, наполегливість, мудрість. Для нас маленьких тато – супер-герой, він прийде на допомогу у будь-який час і за будь-яких обставин. Для нас уже дорослих – це опора, приклад справедливості та чесності, рішучості та впевненості у свої вчинках. Тато для хлопчика – це чоловік, на якого хочеться бути схожим у дорослому житті. Своім прикладом він показує, яким повинен бути справжній чоловік. Та-

то для дівчинки – чоловік, якого б хотілось зустріти у майбутньому.

Багато разів я помічала, і не тільки за собою, що ми говоримо про батьків в цілому, приділяючи більше уваги матері. А тато при цьому залишається якось осторонь. Насправді, він переживає не менше мами за долю своєї дитини. Він також може плакати. У своєму житті я кілька разів бачила батьківські сльози болю, відчаю, якогось розчарування, а також сльози радості...

Дорослішаючи, я частенько ставлю на повтор кумедні випадки з татом, розмови на будь-які теми,

його поради та цікаві історії. Це так прекрасно, коли після довгого робочого тижня біля автобусної зупинки тебе зустрічає найкращий чоловік – твій тато. Або коли виконуєш з ним якусь роботу і ледве стримуєш сміх від його дотепної історії чи анекдоту!

Я кожного разу докладаю максимум зусиль для того, щоб він мною пишався. І в мене це виходить, бо я бачу на його обличчі переживань менше, а посмішок більше!

Любіть своїх татусів, бережіть та піклуйтеся про них! Бо вони – найкращі!

Ода дідусеві

Фото з особистого архіву
О. Борисової

ЗАПРОШУЄМО ОЗНАЙОМИТИСЬ З ВИСТАВКАМИ:

Традиційні

Всім серцем любіть країну свою... (до Дня незалежності України) – з 24 серпня

(Абонемент художньої літератури з читальним залом)

Віртуальні виставки:

Народжені літньої пори (творчість Р. Бредбері та Гі де Мопассана) –

з 1 серпня

Трагічні уроки минулого (до Дня визволення Харкова від нацистських окупантів) –

з 23 серпня

Промовляють крізь рядки: Письменники Харківщини (XX ст. – початок XXI ст.) –

з 23 серпня

З цією та іншими віртуальними виставками
пропонуємо ознайомитися на сайті НБ ХНМУ

<http://libr.knmu.edu.ua/>

*Вітаємо співробітників Наукової бібліотеки
з ювілеєм та днем народження
у червні!*

Сердюк Наталію!

*Младан Манну!
Заговору Марину!
Камлик Ірину!
Підпригору Светіславу!*

Контакти:

м. Харків,

пр. Науки, 4

тел. (057)7077209

моб. (097)9937709

e-mail: biblio-t@ukr.net

Редакційна колегія:

Киричок І.В. (головний редактор)

Русанова О.А. (відповідальний редактор)

Кустова К.М.

Гаєва Н.Д.

Вороніна Р.В.

